

dr hab. Wojciech A. Hoffmann prof. UAP
Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu
Wydział Grafiki i Komunikacji Wizualnej
Kierownik Pracowni
Projektowania Interfejsu Graficznego

Poznań, 20 marca 2020 r.

Recenzja

dorobku artystycznego i dydaktycznego
oraz rozprawy habilitacyjnej
doktora Andrzeja Gosienieckiego
sporządzona w związku ze wszczęciem
przez
Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu
na wydziale Grafiki Komunikacji Wizualnej
postępowania habilitacyjnego
w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej
sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Piszę tą recenzję Ja jako człowiek, a nie podmiot do generowania recenzji habilitacyjnych. To właśnie moja ludzka część jest zakłopotana w sytuacji, gdy otrzymuję habilitację wybitnego twórcy z wieloletnim dorobkiem, którego nieraz obserwowałem z podziwem. Jednak formalne rozbieżności i przedstawiony autoreferat zaprowadziły mnie do zawartej na końcu konkluzji.

Dlaczego tak szybko zapadła decyzja o złożeniu wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego?

1. Dane habilitanta, nota biograficzna i historia zatrudnienia.

Dr Andrzej Gosieniecki uzyskał stopień doktora sztuki w dziedzinie sztuk plastycznych 9 maja 2016 roku w dyscyplinie artystycznej – sztuki piękne na Wydziale Grafiki i Komunikacji Wizualnej Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu. Tytułem jego pracy doktorskiej było *Poszukiwanie formy w filmie animowanym*. Film był adaptacją wiersza J. Tuwima *Pan Maluskiewicz i wieloryb*. Od 2011 roku dr Andrzej Gosieniecki prowadzi Pracownię Filmu Animowanego w Collegium Da Vinci w Poznaniu na studiach licencjackich pierwszego stopnia. W 2014 roku podjął zadanie utworzenia oraz prowadzenia wraz z Dorotą Bielecką-Gosieniecką Pracowni Filmu Animowanego w Centrum Kultury Zamek w Poznaniu. W latach 2010 i 2015 pełnił funkcję eksperta, a w 2016 również lidera ekspertów Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej. W latach 2016-2018 realizował wykłady i warsztaty dla studentów kierunku wzornictwo z Wydziału Zamiejscowego w Poznaniu Uniwersytetu Humanistycznospołecznego SWPS. Od roku 2016 pełni funkcję adiunkta i asystenta II Pracowni Filmu Animowanego na studiach I i II stopnia na Wydziale Animacji Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.

2. Dorobek naukowo-artystyczny z lat 2016-2019 po uzyskaniu stopnia doktora.

Stworzone dzieła:

Paweł i Gawel (2016)

Reżyseria: Andrzej Gosieniecki

Scenariusz, scenografia: Andrzej Gosieniecki, Dorota Bielecka-Gosieniecka

Data produkcji 01.01.2016 (ze strony producenta)

Małpa w kąpielu (2017)

Reżyseria: Andrzej Gosieniecki

Scenariusz, scenografia: Andrzej Gosieniecki, Dorota Bielecka-Gosieniecka

Data produkcji: 01.11.2017 (ze strony producenta)

oraz

*Animowane czołówki Międzynarodowego Festiwalu Filmów Dokumentalnych OFF
CINEMA*

Najistotniejsze pokazy i nagrody:

*I NAGRODA dla najlepszego filmu przeglądu 32. Tarnowskiej Nagrody Filmowej MASZKA
2018, Małpa w kąpielu*

ANIMATOR.PL 2018, Małpa w kąpielu

I NAGRODA Ogólnopolskiego Festiwalu Polskiej Animacji O!PLA 2018, Małpa w kąpielu

Official Selection 26th International Animation Festival of BRAZIL, ANIMA MUNDI 2018 Rio de Janeiro (July 21-29, 2018), Pan Maluśkiewicz i wieloryb

Official Selection 26th International Animation Festival of BRAZIL, ANIMA MUNDI 2018 São Paulo (August 1-5, 2018), Pan Maluśkiewicz i wieloryb

ALE KINO 2018, Małpa w kąpielu

Oficjalny certyfikat kwalifikacji do Nagrody Europejskiego Stowarzyszenia Animacji Emile 2018, Pan Maluśkiewicz i wieloryb

ANIMASIVO 2017 - Mexico City Contemporary Animation Festival - Museo Tamayo

III NAGRODA w konkursie anima.pl 24. MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL FILMOWY Etiuda&Anima 2017, Pan Maluśkiewicz i wieloryb

INTERNATIONAL ANIMATED FILM FESTIVAL 2017, BANJALUKA, Bośnia i Hercegowina, Pan Maluśkiewicz i wieloryb

12th ANIM'EST INTERNATIONAL ANIMATED FILM FESTIVAL 2017, Bucharest, Romania. Romania, Pan Maluśkiewicz i wieloryb

FILMETS BADALONA FILM FESTIVAL 2017, Badalona, Barcelona, Hiszpania, Pan Maluśkiewicz i wieloryb

WYRÓŻNIENIE V Ogólnopolskiego Festiwalu Polskiej Animacji O!PLA 2017, Polska, Pan Maluśkiewicz i wieloryb

MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL FILMOWY Etiuda&Anima 2017 Polska, Paweł i Gaweł

3. Osiągnięcia dydaktyczne, współpraca międzynarodowa i inne.

Habilitant podaje informacje, że pełnił opiekę promotorską kilkudziesięciu prac licencjackich z zakresu filmu animowanego oraz funkcję recenzenta kilku prac magisterskich. Habilitant w ramach dodatkowej działalności dydaktycznej prowadził warsztaty edukacyjne dla młodzieży i dorosłych; w trakcie festiwalu Animator, na Przeglądzie Filmów Animowanych - Oko Kalejdoskopu, dla pedagogów na Międzynarodowym Festiwalu Filmów Młodego Widza Ale Kino! oraz warsztaty animacji

i wykłady dla Cor Ad Cor Film Festival i podczas wydarzenia „Nic się tu nie dzieje”, a także charytatywne warsztaty animacji dla dzieci niepełnosprawnych ZSS 103 w Poznaniu. Efektem jego pracy są liczne nagrody dla uczestników warsztatów i pracowni na festiwalach. Habilitant nie podał tytułów filmów i nazwisk twórców nagrodzonych realizacji na m.in. Oko Kalejdoskopu, Festival Animanie w Pilźnie (I nagroda 2018), konkurs Narodowego Instytutu Dziedzictwa - Zabytkomania (I Nagroda 2017, II Nagroda 2018).

4. Autoreferat oraz analiza dzieła artystycznego zgłoszonego jako aspirujące do spełnienia warunków postępowania habilitacyjnego.

Po zapoznaniu się z autoreferatem i przeanalizowaniu zgłoszonych dzieł artystycznych na wstępie trzeba zaakcentować dwie rzeczy. Pierwsza, to krótki odstęp czasu pomiędzy obroną doktoratu, a złożeniem wniosku, czyli niecałe trzy lata. Szczególnie jest to krótki okres w przypadku twórczości związanej z realizacją filmów animowanych, czyli z jedną z najbardziej czasochłonnych dziedzin sztuki, gdzie najczęściej od powstania scenariusza do premiery mija kilka lat. Druga, to zgłoszenie do habilitacji jednego z dwóch filmów i animacji *Paweł i Gaweł* wyprodukowanej 1 stycznia 2016 roku na kilka miesięcy przed obroną doktoratu 9 maja 2016 roku. Zgodnie z ustawą o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach w zakresie sztuki do habilitacji może zostać dopuszczona osoba przedstawiająca dorobek stworzony po obronie doktoratu. Niestety w związku z tym pierwszego dzieła *Paweł i Gaweł* to nie można uwzględnić w ocenie. Artykuł 16, ustęp 1 wyjaśnia, że do postępowania habilitacyjnego może zostać dopuszczona osoba, która posiada stopień doktora oraz osiągnięcia naukowe lub artystyczne, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej lub artystycznej oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową lub artystyczną.

Drugim zgłoszonym dziełem jest film animowany *Małpa w kąpielni* na podstawie wiersza Aleksandra Fredry pod tym samym tytułem. Realizacja jest częścią serii telewizyjnej realizowanej przez poznańskie TV Studio Filmów Animowanych. Dr Andrzej Gosieniecki jest reżyserem filmu i współautorem scenariusza, plastyki, layoutów animacji oraz compositingu. Należy przede wszystkim rozpatrzeć najistotniejsze umiejętności reżyserskie. Już przy pierwszym obejrzeniu można docenić biegłość reżyserską i scenariuszową oraz bardzo wyczuwalne balansowanie pomiędzy dosłowną adaptacją utworu literackiego, a pozytywnie wpływającymi na odbiór, przesunięciami i rozciągnięciami czasu. Świetną decyzją jest stworzenie długiego wstępu prezentującego pochodzenie Małpy oraz przedstawiającego jej perypetie przed momentem, kiedy rozpoczyna się nawiązanie do pierwszego wersu wiersza. Pojawią się to w 7 minucie 13 minutowej realizacji. Tak więc ponad połowa filmu to autorska twórczość scenariuszowa. Trzeba z uznaniem napisać o tych 7 minutach pełnych intrygującej fabuły i wyczuciu animacji jako formy. W tych minutach najbardziej objawią się kunszt reżyserski i scenariuszowy. To fascynujące podprowadzenie do momentu, w którym rozpoczyna się wiersz i gdy już

wiemy, że Małpa jest wielką, psotną istotą nieraz robiącą zamieszanie we współczesnym świecie. Habilitant pisze o tym tak:

...dużym wyzwaniem była adaptacja tak krótkiego wiersza do formatu trzynastominutowego filmu animowanego. Ograniczona ilość wersów stwarzała pewną trudność lecz zarazem stała się pretekstem do rozbudowania fabuły. W ten sposób powstała przestrzeń do bardziej swobodnej interpretacji a scenariusz przedstawia również historię, która poprzedza wydarzenia opisane w wierszu.

W autoreferacie, co należy przyjąć z uznaniem, zostały mocno zaakcentowane zagadnienia związane z dynamiką ruchu:

Z mojego punktu widzenia, kluczowe jest wykreowanie materii ruchu, który powinien oddawać specyfikę charakteru postaci. Skupiam się również na relacjach ruchów przebiegających w danym momencie w obszarze kadru – sceny, tworząc w ten sposób swoistą choreografię wewnątrzkadrową.

W pierwszym zgłoszonym filmie *Paweł i Gawęł* też historia osadzona jest w scenerii sprzed stu lat. A więc jest to cechą charakterystyczną tego etapu twórczości. W animacji *Paweł i Gawęł* reżyser stworzył również narrację dopasowaną do młodego widza z wolniejszym tempem i dłuższymi ujęciami, przez co całość jest bardzo czytelna. A na uwagę znowu zasługuje decyzja reżyserka i scenariuszowa związana z pokazaniem Gawła w towarzystwie psa i muchy, która w oryginalnym literackim nie występuje.

Dodatkowym wzbogaceniem warstwy fabularnej jest wprowadzenie trzeciego nieistniejącego w wierszu bohatera w postaci natrętnej Muchy. Zabieg ten umożliwił uzasadnienie groteskowego zachowania bohaterów i stworzenie całego ciągu zdarzeń wokół motywu polowania na natrętnego owada.

Zabiegi tego typu ukazują ciekawe możliwości reżyserskie habilitanta, który dodaje odważnie nowe elementy fabularne i wizualne w adaptacjach. Obydwie animacje epatują sprawnie wykonaną animacją postaci dostosowaną do plastyki, dobrym tempem i wyczuciem przy łączeniu dźwięku z obrazem.

Pozostałym zgłoszonym dorobkiem, oprócz dwóch powyższych filmów, jest seria czołówek do festiwalu OFF Cinema. Posiadają zupełnie inną stylistykę i zaskakują odmienną technologią powstania, a także odmiennym bardziej motion designerskim myśleniem o obrazie. Jednakże nie jest precyzyjnie określony rodzaj autorstwa w tych pracach, czy jest to reżyseria, rola producenta lub animatora czy też praca całkowicie samodzielna. W przypadku autorstwa ścieżki dźwiękowej habilitant pisze, że zazwyczaj sam realizuje stronę dźwiękową. Słowo zazwyczaj uniemożliwia też rozpoznanie, która

ścieżka dźwiękowa jest autorstwa dr Andrzeja Gosienieckiego. Ze względu na małe doprecyzowanie w opisie dzieł pod względem autorstwa, nie wiadomo do których elementów składowych serii czołówek należy się odnieść.

Sam referat, oprócz rzetelnego i precyzyjnego opisu procesu podejmowanych decyzji realizatorskich, zawiera dużo materiałów ilustracyjnych. Autoreferat nie umiejscawia działalności habilitanta w szerszym spektrum współczesnej sztuki lub choćby filmu animowanego. Zabrakło szerszych konotacji kulturowych i wymienionych intrygujących dla dr Gosienieckiego współczesnych twórców. Nawet w notach biograficznych nie pojawiają się nazwiska, które przyczyniły się do rozwoju habilitanta, czy to na poziomie akademickim czy też później. Trochę to robi wrażenie wyprania rzeczywistości z osób, a przecież każdy film jest pracą zespołową kipiąca od wzajemnych ludzkich powiązań.

Dr Andrzej Gosieniecki jest częścią bardzo dużej społeczności dwóch uczelni, studia filmów o jednej z dłuższych tradycji w Polsce, a także prowadzi pracownię w największej poznańskim centrum kultury. Mam nadzieję, że nie udzieliła się habilitantowi mizantropia Aleksandra Fredry. Część tekstu gdzie jest miejsce na najważniejsze słowa zawiera właśnie opis tej cechy charakteru. Może przydałoby się tutaj rozwinięcie zagadnienia pesymizmu filozoficznego i mizantropii, jako motywu przewodniego autoreferatu i twórczości. W aktualnej formie brakuje przedstawienia i prowadzenia myśli przewodniej.

Autoreferat stawia czytelnikowi zasłonę, za którą nie jesteśmy w stanie spojrzeć w głąb osobowości twórczej habilitanta. Zasłona ta znajduje się na tyle blisko, że recenzent otrzymuje mały wgląd na osobowość twórczą habilitanta, której przedstawienie powinno znaleźć się w tekście. W samym dorobku nie ma elementów współpracy międzynarodowej, choćby akademickiej czy też przy filmach.

Konkluzja

Podsumowując największy wpływ na recenzje wywiera mała ilość dorobku, którą może ocenić recenzent zgodnie z wymogami procesu habilitacji. Jeden z dwóch filmów powstał niestety w okresie jeszcze przed obroną doktoratu, a trzy dwudziestosekundowe czołówki są trudne w ocenie, jeśli chcemy się odnieść precyzyjnie do wszystkich elementów autorstwa. Natomiast sam autoreferat nie odsłania wystarczająco osobowości twórczej.

W konkluzji chciałbym zaznaczyć pewną dualność w podejściu do habilitacji. Pojawia się wątpliwość, czy habilitacja jest czymś czysto instrumentalnym, co pod wpływem presji czasu i zapotrzebowania uczelni na pracowników, trzeba realizować. Czy też jest czymś co jest ukoronowaniem ogromnego wysiłku i pasji wkładanej przez twórców w działalność artystyczną i dydaktyczną. Jestem przekonany, że korona czeka na wiele osób. Zabrakło czasu na zebranie większego dorobku. Przedstawione w habilitacji animacje, to nie pierwsze ani ostatnie filmy tego świetnego animatora i reżysera, dr Andrzeja Gosienieckiego.

Po zgłębieniu dokumentacji dotyczącej twórczości dr Andrzeja Gosienieckiego oraz zgodnie z wymogami formalnymi wynikającym z art. 16 ust. 2 Ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 84, poz. 455, Nr 112, poz. 654) oraz po analizie przedstawionego dorobku, oświadczam, że doktor Andrzej Gosieniecki nie spełnia w pełni powyższych wymagań. Wnoszę do Rady Wydziału Grafiki i Komunikacji Wizualnej na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu o odmowę nadania Andrzejowi Gosienieckiemu stopnia doktora habilitowanego.

Poznań, dnia 20 marca 2020 roku
dr hab. Wojciech A. Hoffmann prof. UAP

